

La represa és per al 2143



Les pressions contraposes que actualment afavoreixen la centralització econòmica i, alhora, la descentralització política evolucionaran en els cent cinquanta anys pròxims i crearan un món que aconseguirà conciliar tots dos àmbits, el polític i l'econòmic. La totalitat, o almenys la part essencial de l'economia mundial del 2150, hauria de formar part d'un "gran mercat interior" semblant al model del mercat únic de la Unió Europea, i fins i tot sota una forma acabada, amb una moneda i una autoritat monetària úniques. Paral·lelament, alguns centenars, fins i tot més encara, de subdivisions de caràcter més polític, de "regions" més que de països en el sentit econòmic, apareixeran com taques de color en el mapamundi.

Dues qüestions es plantegen. En primer lloc, com s'organitzarà aquest món? Després, com passarem del món d'avui al del 2143? El gran repte de l'època moderna consisteix a conjugar les forces centrípetes de l'economia amb les forces centrífuges de la política. Aquells que podran resoldre aquest conflicte seran recompensats amb molts premis Nobel, tant de la pau com de l'economia. En el millor dels casos, el resultat així obtingut afavorirà l'eficàcia i el creixement de l'economia com també un repartiment equitatiu de la renda, tant al si de les regions com entre elles, tot i donant importància a la representació democràtica i a l'autonomia local.

Del costat econòmic de l'equació, es tractaria de barrejar les virtuts d'alguns models concurrents d'"economia de mercat". Al final d'aquest segle XX ha mort l'economia dirigista, mentre que un model pur, designat amb el terme de "capitalisme", ha obert la via a un vertader debat. Efectivament, es tracta de saber quins són els elements de cadascuna de les versions existents del capitalisme que caldria barrejar per a constituir el sistema econòmic més eficaç. La democràcia ha de precedir el liberalisme econòmic o coincidir-hi (com ho pensen la major part dels occidentals)? O les reformes econòmiques poden intervenir primer, encara que hi haja el perill de diferir un temps l'adveniment de les reformes polítiques (com creu la major part dels asiàtics)?

La primera meitat del segle XXI estarà probablement dominada per l'evolució dels dos models corresponents a aquestes qüestions i les respostes passaran per dos canals: la inicia-

L'economia global, que afavoreix el reagrupament d'entitats regionals, ens porta finalment cap a una nova edat d'or. Fred Bergsten, l'autor de l'article, és director de l'Institut d'Economia Internacional de Washington.

tiva del sector privat i l'acció dels poders públics.

La raó és que, com més va més, és a escala mundial que es prenen les decisions, les societats es veuran obligades a adoptar les pràctiques més productives de les seues competidores. Així, els *keiretsu* japonesos hauran de deixar de recolzar-se en els seus proveïdors tradicionals, per apel·lar a estrangers que puguen incrementar la seua eficàcia. Pel que fa a les societats americanes, hauran de traure avantatge del potencial de tots els seus socis, estimulant la producció per un reforçament del paper dels seus assalariats i recaptant un capital "pacient" a través de noves relacions intersectorials (incloent-hi amb els bancs i altres institucions financeres). Les diferències de tecnologia com d'ingressos disminuiran així ràpidament.

Aquest tipus de convergència està ja molt avançat a Europa. Ha augmentat considerablement a l'altra banda de l'Atlàntic. El Japó, malgrat les diferències importants que el seu sistema econòmic presenta en molts aspectes, enregistra la mateixa convergència en sectors clau; pel que fa la resta del món, va convergint cap al Japó reprenent bon nombre de pràctiques de les empreses i de les orientacions dels poders públics que hi han fet les seues demostracions. Així doncs, el món del 2150, fins i tot del 2050, hauria de comprendre una multitud de societats, grans, mitjanes i petites, treballant a escala mundial, que presenten més semblances que diferències i això al marge de quina siga la composició ètnica del seus accionariats i de les seues instàncies dirigents.

Els governs intentaran alhora promoure aquesta convergència (tenint en compte els seus avantatges econòmics) i reglamentar-la (per a protegir la societat dels seus excessos potencials, sobretot dels que produeix la inevitable concentració de les empreses en els grans sectors d'activitat com l'automòbil i la finança). Per a ser eficaç, aquesta reglamentació haurà de ser multilateral, de tal manera que l'harmonització política es convertirà en un fet normal per a temes com la legislació antitrust, les normes tècniques i la fiabilitat dels productes. La unió monetària no hauria de ser indispensable per a consolidar la liberalització dels intercanvis i la integració econòmica, però la convergència es traduirà en una expansió progressiva de la "zona monetària òptima" i posarà les bases de la internacionalització de la moneda i de la producció.

Pel que fa als aspectes essencials de l'econo-



mia, els reagrupaments regionals haurien de constituir l'element motor d'aquest procés. La Unió Europea haurà obert el camí en aquest terreny. Tanmateix, hi ha altres embrions d'estructures d'integració sorgits a la fi d'aquest segle XX, com l'acord Austràlia-Nova Zelanda (que ha donat lloc a l'adopció d'una reglamentació antitrust comuna i ha eliminat els drets de duana antidumping entre aquests dos països) i la zona de lliure intercanvi Estats Units-Canadà (que ha instaurat un mecanisme de reglament dels conflictes que podria prevaler, en alguns casos, sobre els procediments judicials d'un país o de l'altre).

Vist això, la via cap a la integració econòmica mundial té poques possibilitats de ser fàcil i

"L'evolució del món s'inspirarà de dos models històrics. En primer lloc, la primera gran experiència d'integració econòmica, la dels Estats Units. I després, la segona gran experiència, la de la UE, amb el recurs important a les transferències entre estats.

tranquil·la. Les tensions entre l'economia i les empreses mundials, d'una banda, i les polítiques locals o els governs nacionals, d'una altra, donaran lloc a vegades a conflictes econòmics, i fins i tot militars. El nacionalisme i el mercantilisme probablement lliuraran una darrera batalla, en particular allà on les aspiracions nacionalistes han estat reprimides durant decennis, fins i tot segles, abans que els governs se n'adonen de la futilitat de jugar als perdonavides davant de l'onada desbordant dels avantatges del mundialisme. Durant la primera part del segle XXI, el món es podria dividir entre dos enormes reagrupaments: una UE ampliada a l'Europa de l'Est i als territoris de l'antiga Unió Soviètica fins als Urals, i una comunitat

Alta rendibilitat?, Seguretat en els seus estalvis?
Invertisca en Bons i Obligacions de la Generalitat Valenciana.



La Generalitat Valenciana
 actualment emet Bons als terminis de 3 i 5 anys
 i Obligacions a 7 i 10 anys.

El valor nominal dels Bons
 de la Generalitat Valenciana és de 10.000 Ptes.
 i el de les Obligacions de 100.000 Ptes.
 Els interessos es paguen semestralment o anualment

informe's en:

900 - 500 051
TELEFONADA GRATUÏTA

Invertisca en Valors de la Generalitat Valenciana.

ARA POT ADQUIRIR-LOS DIRECTAMENT
 EN L'INSTITUT VALENCIÀ DE FINANCES
 O ENTITATS COL·LABORADORES

ELS AVANTATGES D'INVERTIR EN LA SEUA COMUNITAT

*Pel seu propi
 interès.*



GENERALITAT VALENCIANA
 CONSELLERIA D'ECONOMIA I HISENDA
 Junts, un millor futur

ENQUESTA

1. Què l'atrau del futur?

2. Què li fa por del futur?



Ricard Pérez Casado (conseller de Bancaixa i ex-alcalde de València):

1. Em crida l'atenció la possibilitat de poder veure la tecnologia al servei de la llibertat i del benestar dels éssers humans.
2. M'aterroritza que aquesta mateixa tecnologia s'utilitze per al servei de l'autoritarisme i la pèrdua

de llibertats.

Emilio Attard (jurista i ex-president de la Comissió Constitucional):

1. M'atrau la frustració de no viure-lo.
2. No em fa por res. El futur sempre arriba per a millorar.



Joan-Domènec Ros (catedràtic d'ecologia):

1. Els descobriments científics: l'eradicació de malalties i el coneixement acurat de l'univers; els viatges a altres planetes i la seva eventual colonització. El mestissatge enriquidor i imparabile, i la solidaritat entre iguals. L'aconseguint per al meu país (i per als altres), de totes les llibertats a què té -tenen- dret. Veure

els meus fills créixer i obrir-se camí a la vida.

2. Els fanatismes i els integristes, del color que siguin i es disfressin com es disfressin. La intolerància, la supèrbia i la ignorància de l'espècie humana i els seus dirigents. L'empobriment de la biodiversitat i la degradació ambiental. L'empobriment de la diversitat humana i cultural. La desaparició d'una certa forma mediterrània de viure i de fruit de la vida. No tenir temps de fer tot allò que vull fer. Haver de morir.

Jordi Sabater Pi (etòleg):

1. M'atrau l'avenç que pot tenir la ciència a nivell genètic i bioquímic.
2. Em fa por la destrucció de la natura que està fent l'home.

Pasqual Olmos (director general de Repsol Espanya):

1. La possibilitat que, gràcies als avenços tècnics, l'home i la dona treballen menys dies a la setmana, augmentat la possibilitat d'esplai, que els treballs manuals repetitius puguin ser realitzats per màquines robòtiques, i que les distàncies s'acurten amb la tècnica, fet que possibilitarà una doble vida: urbana i rural. També m'atrau poder veure com la fusió nuclear possibilita una producció d'energia més barata. Al mateix temps, vull confiar en una propera expansió de la democràcia i en un augment de la qualitat de vida assumint costos ecològics.

2. La por d'una guerra nuclear. I que el poder es concentre en poques mans i force la gent a dur una vida antinatural.



Joan Saura (vice-president d'Iniciativa per Catalunya):

1. La possibilitat que, amb la generació de riquesa, es redueixin les diferències que separen el nord del sud i que, dins del nord, tampoc s'eixamplin les distàncies. També, la possibilitat que el creixement es realitzi d'una manera respectuosa amb la natura.

2. Que el creixement econòmic no serveixi per acostar els diversos mons. I que l'augment de l'atur en els països desenvolupats desplaci més ciutadans cap a la marginalitat.

econòmica d'Àsia i del Pacífic que englobaria Llatinoamèrica i s'estendria fins al subcontinent indi. Així es institucions econòmiques es podrien trobar marginades i reduïdes a una absurditat de tipus CNUCED (Conferència de les Nacions Unides sobre el Comerç i el Desenvolupament).

La gran paradoxa serà el creixement sobtat i simultani de la influència de les Nacions Unides, fins ara moribundes. Amb l'eliminació virtual de les armes nuclears i altres artefactes de destrucció en massa durant la primera meitat del segle XXI, potser després que la seua utilització en un o més conflictes regionals haurà acabat per convèncer el món que cal controlar definitivament aquests armaments, l'ONU esdevindrà un veritable guàrdia civil internacional. El nombre creixent de fenòmens de desintegració nacional i d'hostilitats regionals com també la mala voluntat manifestada per les superpotències econòmiques (els Estats Units, la UE, el Japó i la Xina) d'implicar-se elles mateixes en aquests conflictes llançaran l'ONU al davant de l'escenari.

Interdependència mundial. Per un estrany capgirament dels papers, la cooperació mundial podria així avançar en el terreny polític tot i ser superada en el terreny econòmic. Igual que la cooperació econòmica ha suplantat la cooperació política en la segona meitat del segle XX, es podria produir la situació inversa en els cinquanta propers anys. El 50è aniversari de Bretton Woods (en 1994) arribarà massa aviat per a donar lloc a la creació d'una xarxa eficaç d'institucions econòmiques internacionals. Al contrari, el centenari de Bretton Woods, el 2044, podria caure en un bon moment. De tota manera, un segle més tard, el 2144, el món es podria haver dotat d'una autèntica organització econòmica mundial, les direccions dels afers monetaris, dels intercanvis comercials i del desenvolupament de la qual haurien absorbit els vestigis dels antics organismes com el FMI, el GATT i el Banc Mundial (seguint l'exemple de l'ONU al principi, que va absorbir la resta de les societats de nacions el 1945). El canvi més radical dels cent cinquanta propers anys podria consistir en un moviment d'abandó voluntari de la sobirania econòmica en profit de l'organització econòmica mundial. Com més va més països, incloent-hi els més grans, s'adonaran que la seua sobirania real, des de fa molt de temps, ha cedit el lloc a la interdependència mundial.

Evidentment, la sobirania política mundial subsistirà. Però, a la manera del mercat i de la instigació d'empreses cada vegada més mundialitzades, l'autoritat econòmica passarà progressivament al nivell mundial. Aquesta mutació tindrà profundes repercussions. Ja no hi haurà fronteres econòmiques, de manera que

els obstacles duaners als intercanvis ja no existiran. L'harmonització de l'acció dels poders públics englobarà tots els terrenys en què fos necessària. El reconeixement mutu farà la resta, la qual cosa menarà a confiar als mecanismes de mercat la cura de definir normes comunes.

Més que cap altre factor, és una quarta onada de migració internacional que permetrà la realització d'aquesta revolució estructural i que forçarà a acceptar-la. Ja a final d'aquest segle XX, l'antiga República Federal d'Alemanya se n'ha adonat que sols podia evitar el desbordament produït per l'arribada d'alemanys de l'Est donant enormes subvencions per a incitar-los a quedar-se a casa. L'Europa Occidental, en el seu conjunt, ha notat el mateix fenomen amb l'Europa de l'Est, l'ex-Unió Soviètica i Àfrica del Nord, i no s'ha mostrat disposada ni a pagar el preu per posar terme a aquestes migracions, ni a importar més productes per a evitar-la. Els Estats Units han arribat a una conclusió anàloga enfront de Mèxic i dels països més al nord de Llatinoamèrica. Fins i tot societats històricament molt tancades com el Japó han començat a obrir les portes.

Migració que envigoreix. L'acceleració dels moviments migratoris en els darrers dècennis del segle XX és només el principi. La persistència d'enormes disparitats de rendes entre les regions, les pressions democràtiques a favor de l'obertura, les noves tecnologies que faciliten els desplaçaments de persones i la integració en societats que li són estrangeres, el descobriment de vacunes eficaces contra la sida i altres malalties contagioses allunyan la temptació d'imposar mesures nacionals de quarantena. Finalment s'ha de tenir en compte



“El nivell de vida augmentarà molt. La població mundial arribarà als 12.000 o 15.000 milions i les regions adoptaran les reformes polítiques iniciades al segle XX.”

l'envelliment de la població de les regions industrials, que planteja la necessitat d'importar mà d'obra. Aquests són uns quants factors que conspiraran per a incitar milions de persones a participar en una gegantesca onada de migració internacional. La reducció espectacular dels índexs de fecunditat a les regions de baixa renda i el començament de la colonització de l'espai temperaran la magnitud d'aquest fenomen.

Cap a meitat del segle XXI, aquest nou moviment migratori provocarà capgiraments de la tendència en les principals regions econòmiques del món. És així com els Estats Units tornaran a ser la nació industrial més jove del món, amb un índex d'estalvi elevat i excedents comercials. I Europa serà envigorida pels nous habitants i immigrants.

Encara que hi perda una mica de la seua homogeneïtat, el Japó se'n trobarà menys afectat, tenint en compte la manca d'espai en aquest país. Es tornarà la zona amb la població més gran del món, amb una enorme manca d'estalvi i un dèficit comercial, ja que els habitants hi duen una vida de rendistes —una espècie de gran Kuwait— ocupats a desenganxar els cupons de les seues enormes carteres de valors estrangers constituïdes durant el període d'excedents del final del segle XX.

Aquesta mobilitat permanent de la mà d'obra es convertirà en un dels elements determinants del procés d'adaptació a la mundialització de l'economia. L'altre element important són els fluxos financers entre les diferents regions, principalment deguts a la iniciativa del mercat (el conjunt dels mercats financers i monetaris de molt de temps ençà estan totalment lliures), aquests fluxos estan completats per les capacitats de transferències pressupostàries de l'organització econòmica mundial.

L'evolució del món s'inspirarà de dos models



històrics. En primer lloc, la primera gran experiència d'integració econòmica, la dels Estats Units, que recolza en una forta mobilitat del capital i del treball, en què el govern té un paper de suport d'aquest procés. I després, la segona gran experiència, la de la UE, amb el paper menys important dels desplaçaments de mà d'obra i, en contrapartida, el recurs més important a les transferències entre estats. La miríade de regions econòmiques, amb les seues autoritats polítiques molt autònomes, s'inserirà en un ventall més o menys delimitat per aquests dos mètodes possibles per resoldre el problema dels arbitratges econòmics i de les tensions socials que els acompanyen.

Victòries espectaculars. L'adveniment d'una gestió econòmica que es basa en una cooperació mundial haurà aconseguit un cert nombre de victòries espectaculars d'aquí al 2150:

El nivell de vida augmentarà molt. La població mundial arribarà als 12.000 o 15.000 mil milions, i la tecnologia continuarà enregistrant un creixement exponencial alhora que totes les regions adoptaran les reformes polítiques que havien començat a expandir-se al final de segle XX.

La disparitat de rendes entre les regions més riques i la major part de les regions més pobres recularà de forma espectacular, les primeres deixaran entrar més béns i persones provinents de les segones, mentre que les regions més pobres explotaran els avantatges que procura la condició de ser l'última a arribar.

Les reduccions de forces militars, en particular dels exèrcits permanents, asseguraran un gegantesc "dividend de la pau" per al món que



“La competència entre les diferents fórmules de capitalisme no farà més que accentuar els avantatges de girar-se cap a l'exterior.”

ahora donarà un nou impuls al creixement mundial i finançarà les transferències cap a les regions pobres per accelerar l'anivellament de les rendes.

L'eliminació de la major part de les monedes nacionals i, amb elles, de les balances comercials i de les altres estadístiques de la balança dels pagaments que susciten tantes emocions, assegurarà l'estabilitat financera.

L'amenaça de l'escalfament del planeta, que pot desencadenar un veritable pànic a principi del segle XXI, provocarà una reacció mundial ràpida i suficientment vigorosa per a limitar els efectes d'aquest fenomen.

La fusió nuclear i altres avenços tecnològics, acompanyats d'un acord internacional sobre les normes i els efectes ambientals, eliminaran els riscos de penúria d'energia i reduiran força els costos del factor econòmic més important del món.

Noves zones desenvolupades. Qui tindrà més a guanyar o a perdre en una evolució mundial com aquesta en els cent anys que vénen? Gràcies a la història de l'economia, sabem que, a les estadístiques, es troben tants miracles entre els països en desenvolupament (com el Japó, abans, i, avui, altres parts de l'Est asiàtic) com de caigudes entre el club dels països amb alts ingressos (especialment Argentina, Nova Zelanda i l'ex-Unió Soviètica). Així doncs, els països constituïran les unitats econòmiques pertinents, per això cal interessar-se per les regions –grans i petites, al marge de les fronteres tradicionals– que produiran els èxits del futur. Un dels grans factors d'estimulació d'aquest progrés econòmic serà la resolució dels vells conflictes polítics. En aquest respecte, es pensa en vuit grans vencedors possibles:

El sud d'Àsia mobilitzarà un dels mercats més grans de productes de consum del món i de reserves de mà d'obra qualificada, després de l'acostament entre l'Índia i el Pakistan (això alliberarà també recursos substancials anteriorment malgastats en despeses militars).

La Mexamèrica assegurarà el vincle entre les poblacions dinàmiques i en plena expansió del sud de Río Grande i la tecnologia i el capital de Califòrnia, de Texas i d'altres estats del sud-oest americà.

El Gran Sud xinès, amb Taiwan i Hong Kong totalment integrades a la província del Guangdong i a les províncies veïnes per a con-



tinuar el *boom* ja llançat a final del segle XX.

La Gran Aràbia, amb la pau al Pròxim Orient que anuncia un desenvolupament sense precedents basat en la mà d'obra egípcia, el capital i l'energia de l'Aràbia Saudita i d'altres països del Golf, com també la tecnologia i la gestió israeliana i estrangera.

Àfrica del Sud, amb una Sud-àfrica integrada que no sols fa la pau amb els seus veïns, sinó que guia també molts d'ells cap a un reguitzell d'avenços econòmics sense precedents en aquest continent.

El Nou Croissant fèrtil, amb l'Iran i l'Iraq que utilitzen la seua energia i els seus recursos per aconseguir un desenvolupament econòmic fundat en la cooperació més que en un enfrontament militar (i amb el Kurdistan que esdevé un pol subregional).

L'Europa Centrorient, formada a partir de les antigues satrapies de l'imperi soviètic, que aprofiten el seu estatut de nous membres de la Comunitat Europea per a donar un nou impuls al creixement i al dinamisme de tota la regió.

La Nordestàsia, que engloba parts de l'ex-Unió Soviètica i de la Xina, però centrada en una Corea unificada que ha tret les lliçons del precedent alemany i ha procedit una integració molt menys costosa.

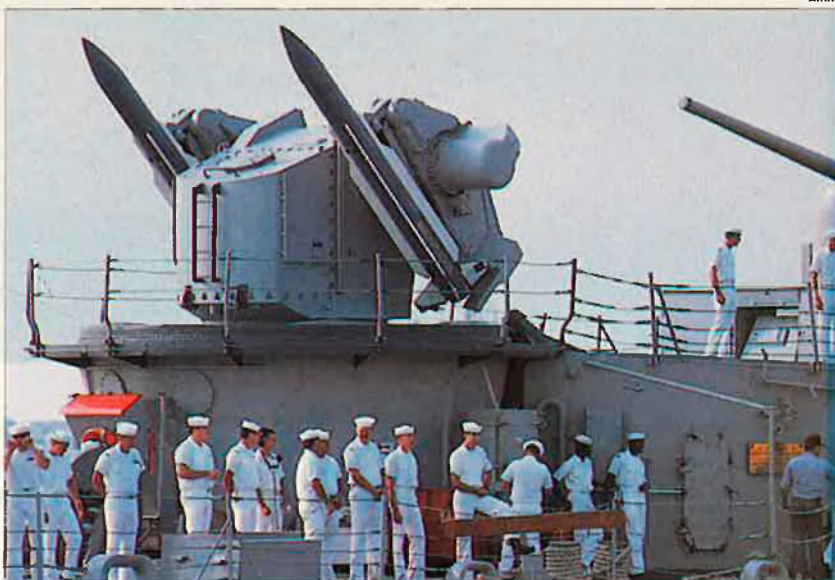
D'altres pols de creixement apareixeran en el marc de fronteres nacionals tradicionals. L'estat de Sao Paulo en serà un, ja que el Brasil aconseguirà finalment resoldre els seus problemes econòmics transferint poders a les seues subdivisions. La Llobardia en constituirà un altre exemple, ja que fenòmens anàlegs es produeixen a Itàlia. El Quebec en serà una tercera il·lustració amb el trencament final del Canadà (alguns dels seus components es troben amb regions en situacions "compatibles" al sud de la frontera).

Nova edat d'or. Aquest guió és massa optimista? Les coses podrien desenvolupar-se tan bé, fins i tot tenint en compte els costos d'algunes guerres comercials i de l'ús d'armes nuclears? Els rics d'avui permetran als pobres recuperar el seu retard? Els cent cinquanta últims anys han estat marcats per enormes progressos econòmics malgrat les guerres, els genocidis i la proliferació de tensions internacionals. Tanmateix, la hipòtesi de l'adveniment d'una nova edat d'or descansa en tres imperatius:

La interdependència econòmica, amb les seues recompenses materials irresistibles, i per tant els seus dividends polítics per aquells que en treuen partit. Això ha estat una de les lliçons més grans del segle XX. En resulta de la fallida del dirigisme econòmic i dels avantatges de girar-se cap a l'exterior. La competència entre les diferents fórmules de capitalisme no farà més que accentuar aquests avantatges i recompensarà encara mi-

llor aquells que hauran trobat el millor dosatge.

La necessitat d'una direcció col·lectiva. Els conflictes territorials tradicionals i altres conflictes al cap i a la fi nuls entre estats-nacions esdevindran cada vegada més anacrònics en un món de pluralisme polític que cercarà primer el benestar econòmic. Una altra lliçó del final del segle XX, el triomf mundial de la democràcia, serà aplicada a escala planetària. Les regions més potents estaran forçades a treballar juntes per evitar conflictes devasta-



“Els conflictes territorials tradicionals i altres conflictes al cap i a la fi nuls entre estats-nacions esdevindran cada vegada més anacrònics en un món de pluralisme polític que cercarà primer el benestar econòmic.”

dors –tant econòmics com polítics– i per assumir responsabilitats mundials exigides per altres regions.

La necessitat d'una política interior que responga a la voluntat popular de descentralització dels poders a una escala més local. Es trobaran mitjans de conciliar alhora economia mundialista i política local. La primera experiència d'aplicació, per part de la UE del principi de subsidiaritat portarà, en centenars, fins i tot milers de contextos diferents, a un mecanisme viable que permetrà satisfer reivindicacions econòmiques i polítiques aparentment contradictòries –però de fet plenament compatibles– d'homes i dones dels segles XXI i XXII.

El camí cap aquest nou món perill de ser ple de sotrats. Les coses es poden tornar infinitament pitjors abans d'esdevenir infinitament millors. Siga el que siga, les perspectives per al 2143 són bones. L'any 1993 sembla més aviat bo, almenys si es compara amb el que s'hauria pogut concebre en 1843 arran de la publicació del primer número de *The Economist*. Em fa la impressió que l'any 2143 serà encara més diferent i encara més atractiu que el guió optimista, reconeguem-ho, que acabem de proposar aquí.

Fred Bergsten
Traducció: **Violant Gosp**